

GELENEKLERİ VE GÜNDELİK YAŞAMLARIYLA
ANTALYA TAHTACILARI

ÖZNER TANAL

Öznur Tanal, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Halkbilim Bölümü mezunudur. 1993 yılından beri Mersin, Diyarbakır ve Antalya İl Kültür Müdürlükleri'nde Folklor Araştırmacısı olarak görev yapmıştır. Halen, Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nde aynı görevi sürdürmektedir.

Araştırdığı konular, Tahtacılar, Girit göçmen mutfağı, tarihi zahire ambarları, yörenin gelenek, görenek, inanç ve halk hekimliği uygulamalarıdır.

1996-2003 yılları arasında, İl Kültür Müdürlüğü tarafından yayımlanan, Antalya Kültür Sanat Bülteni'ni ve 1996-2006 yıllarında, TRT Antalya Radyosu'nda yayınlanan, "Kültür-Sanat Gündemi" programını hazırlayıp sunmuştur. Antalya Kent Müzesi, Yemek Kültürü Çalışma Grubu'nun aktif üyesidir.

GELENEKLERİ VE GÜNLÜK YAŞAMLARIYLA
ANTALYA TAHTACILARI

■
ÖZNUR TANAL
■

■ Öznur Tanal, 26 Ocak 2008, Kent-Tarih-Müze söyleşileri.

Tahtacıların etnik kökenine ve tarihine kısaca göz atarsak, kesin bilgiler bulunmamakla birlikte, bir kaynağa göre, M.S. 460'lı yıllarda yaşadıkları, Asya'dan, Oğuz'ları izleyerek Kafkasya'daki Gökçegöl ve Kazakistan'a, bir başka kaynağa göre ise, Horasan ve Anadolu'ya geldikleri sanılmaktadır. Ormanlarda kerestecilik işiyle uğraştıkları için 13. yüzyılda "Ağaçeri", 16. yüzyıldan sonra, Osmanlı Tapu Tahrir defterlerinde "Cemaat-ı Tahtacıyan" ve daha sonra da "Tahtacılar" olarak anıldıkları görülmektedir. Çoğunlukla ormanlarda yaşadıkları için bu adı almışlardır.

Nasıl demir işleyene demirci, kalay yapana kalaycı denirse, ormandan ağaç kesip biçen insanlara da "tahtacı" denilmiştir.

Tahtacı olarak adlandırılmalarında, kültürel yapılarındaki Şamanizm'den gelen ağaç ve orman kültürünün ve bu kültürle ilgili inanışların da etkili olduğu kesindir. Örneğin, bir kişi yanında iğde, kavak veya sedir ağacından küçük bir parça bulundurursa, karşılaşacağı kötülüklerin bu ağaçların gücüyle uzaklaşacağına inanırlar.

Etnik olarak Türkmen, dinsel olarak Alevi inancına sahip oldukları bilinmektedir. Anadolu'daki Tahtacılar, dinsel olarak iki ocağa bağlıdırlar. Bunlardan biri, İzmir Narlıdere'deki Yanyatır Ocağı, diğeri Aydın Reşadiye'deki Hacıemirli Ocağı'dır. Müsahip olma, ikrar verme, tercüman kurbanı gibi dinsel ayinlerini bu ocaklardan gelen dedelerin önderliğinde yaparlar. Kutsal kitap olarak İmam Cafer Buyruğu'nu kabul ederler.

Antalya'nın Elmalı İlçesi Akçaeniş Köyü'nde, günlük giysileri içinde Tahtacı kadınları.

ARAŞTIRMACILARIN FARKLI YORUMLARI

Tahtacılar hakkında yerli ve yabancı birçok bilim insanı çalışmalar yapmıştır. Bu araştırmalardan yabancılar tarafından yapılanlarında; ilkel bir Şii kabile oldukları (*Brown*), Hıristiyan kökenli bir mezhep oldukları (*Bent*), Anadolu'nun yerli halklarından oldukları, önceleri Hıristiyan olmalarına rağmen sonradan, korktukları için İslamiyet'e yöneldikleri ve bağlarını koparamadıkları (*Humann*) iddia edilmiştir.

Yine bazı yabancı araştırmacılar da Alevi olduklarını belirtmekle beraber, Likyalılar'ın devamı olduklarını (*Luschan*), Likyalılar'ın devamı olmakla birlikte, Anadolu'nun Müslümanlaşmasıyla, Şii inançlarını benimsediklerini (*Hasluck*), Hititli olduklarını (*Banse*) veya 16. yüzyılın sonlarında, Anadolu'ya, İran'dan göç ettirilmiş Safevi tarikatına üye, İranlı göçmenler olduklarını (*Babinger*) yazmışlardır. Bazı Türk akademisyenler, yabancılarca yapılan bu çalışmaların bilimsel olmaktan ziyade, ön yargılı ve tahminlerden ibaret olduğunu düşünmektedir.

TÜRK ARAŞTIRMACILARA GÖRE TAHTACILAR

Bu konuda çalışan yerli araştırmacılardan Fuat Köprülü ve Zeki Velidi Togan, Ağaçerileri'ni, Oğuzlar'dan ayrı, Anadolu'da 12. yüzyılda rastlanılan bir Türk Boyu olarak kabul etmektedir. Aynı şekilde Ziya Gökalp de, Ağaçeriler'in Oğuzlar'la birlikte Anadolu'ya gelen bir Türk boyu olduğunu belirtirken, Tahtacılar'ın onların devamı olabileceğini ima etmektedir. Bütün bu kaynaklar ışığında, araştırmacı Ali Selçuk, Ağaçeriler'in Türkmen kategorisinde değerlendirilmesi gerektiğini ve Oğuzlar'a mensup müstakil bir boy olmayıp, birkaç boydan oluşan bir topluluk olduğunu düşünmektedir.

Yalnız son yıllarda, gerek Anadolu'nun 1071 sonrasında Türkleştiği savına karşı çıkararak, Orta Asya'dan göçün bir efsane olduğunu söyleyen ve "gen haritası" yöntemiyle, buradaki insanın tarihinin 40 bin yıl öncesine uzandığını savunan bilim adamları (İTÜ Öğretim Üyesi, Antropolog Timuçin Binder), gerekse bazı arkeolojik çalışmalar, yeni bulgular ortaya koyacak gibi görünmektedir. Bu önemli delillerden biri, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri uzmanı, Prof. Dr. Sencer Şahin tarafından okunan bir yazıttır. Öncelikle, kendisi yayınlamadan önce bundan söz etmeme izin verdikleri için kendilerine teşekkür ederim.

Söz konusu yazıt, çevre tepeleri ve vadileri geniş sedir ormanlarıyla kaplı, bugünkü Sütleğen Köyü'nün doğusunda, Meryemlik diye bilinen tepenin üstündeki, Neisa ören yerinde, 2007 yılında yapılan araştırmalarda bulunmuş ve M.S. 134 olarak tarihlenmiştir.

Burada yaşayan Artemes ve Hermaios isimli iki Neisa vatandaşının, Kartapis'teki ormandan kereste temin ettikleri ve bunu kendilerinden başka hiç kimsenin yapamayacağı ile övündükleri yazıtlıdır. Sencer Şahin, yazıtta, o zamanlar çok zor topografik koşullara sahip olduğu anlatılan Kartapis'in, bugünkü Kıbrıs Deresi olduğunu sandığımı, bu derin, dik ve dar vadiye bugünkü olanaklarla dahi girilmesinin mümkün olmadığını, 2006 yazında çıkan yangında anlaşıldığını belirtmektedir. Ayrıca, o zamanlar Neisa eşrafından bir ailenin mülkiyetindeki olan bu ormanda, adı geçen aile

için çalışan Artemes ve Hermaios'un meslek geleneğinin, bugün Tahtacı olarak bilinen halk tarafından sürdürüldüğü sonucuna varmıştır. Yazıtın çevirisi şöyledir:

“Kilortes'in Arkhiereus (Tapınak Başrahibi) olarak görev yaptığı yılda; hiç kimse, hiçbir zaman Kartapis'teki ormanda kereste kesip yukarı taşımadı. Sadece Hermaios'un oğlu, Apollonios'un torunu Artemes ve Hermaios'un oğlu Teodotos'un torunu Hermaios (bunu) başardılar. (Bunu) okuyup öğrenen sizlerin bahtı açık olsun.”

TARİHTEN SAPTAMALAR

Ağaççeriler'in, Osmanlı İmparatorluğu'nun kereste işlerini yaptıkları için devletle aralarının iyi olduğu gibi bir görüş varsa da, Moğol istilasını sırasında birçok kayıp verdikleri, tutsak edildikleri ya da sürgüne gitmek zorunda kaldıkları da gerçektir. Ancak, ne denli kırarlarsa kırsınlar, Moğollar'ın Ağaççerileri ortadan kaldıramadıkları görülmektedir.

Tarihi kaynaklara göre, 14. yüzyılda, Memlukların Halep Naibi Temur Beğ'in, Çukurova bölgesinde karışıklık çıkaran Ağaççeri Türkmenleri'ni ortadan kaldırmak için, güçlü bir ordu ile bölgeye geldiği, burada kendisinden aman dileyen Türkmen beyleri ve erkekleri öldürüp kadınları ve çocukları tutsak aldığı yazılıdır.

Bunun gibi, Selçuklu ve Osmanlı'nın benzer birçok kırım ve saldırısına uğrayan Ağaççeriler'in, bu olaylardan sonra varlıklarını bağımsız olarak koruyamadıkları, beylerin uyluklarında kalıp sessizliği yeğledikleri, ya da başka topluluklar içinde eriyip gittikleri anlatılır.

Oysa 1925'e kadar göçebe, daha sonra yarı göçebe ve yerleşik hayata geçişlerine kadar, kültürlerini ve dillerini koruyabilmiş olmaları, egemen kültür baskısının onları yok edemediğinin göstergesidir. Bir başka deyişle, insana rağmen, birbirlerine ve doğaya sarılıp, dillerini, özyüklerini ve geleneklerini koruyarak çağları aşmışlardır.

Özellikle Osmanlı döneminde, Yavuz Sultan Selim zamanında yaşanan kıyımlardan sonra, doğaya daha bir sarılmışlardır. Onun ağacında çocuklarının hıllangacı (salıncak) sallanırken, rızıkları

■ *Tahtacılar, kışın kestikleri ağacı yonup biçer, yaz boyunca kurutur, taşınabilecek kadar hafifleyince de tüccara ya da Orman İdaresi'ne verirler. Kesilen ağaçların kabukları soyulup önceleri tüccarın, sonraları Orman İdaresi'nin istediği ölçülerde kesilir, ağacın aldığı bu şekle "Lata" denir. Latalar, katırın taşıyabileceği ağırlıkta ise katırlarla, yoksa coşkun çağlayan suların aktığı çaylarda taşınır.*

için helalleşip, kestikleri ağaçları senit (yufka açmaya yarayan ayaklı tahta tepsisi) ve oklava ile ekmeğe dönüştürmüş, çorbalarını onun kaşıklarıyla, hayatın kaynağından akan serin suları, mis kokulu çam ağaçlarından yaptıkları "Çotura"larla yudumlamışlardır. Minderlerini, pamuk bulamadıklarından defne yapraklarıyla doldurmuşlar, yorgun bedenlerini, her dertlerini çeken, enerji veren tahta divanlara serip dinlendirmişlerdir. Kızlarının çeyizini koyacakları işlemeli sandıkları, toprağın şifrelerini çözen yaba ve dirgenleri, atlarının peşinde dünyayı kıskandırırçasına dönen düvenleri, arabaları, katır ve eşeklerine kuşandırdıkları semerleri, "harman yerinden kehribar başaklı sap çeken" kağnıları, bebelerini ninnileri kadar sarmalayan beşikleri, "Hakka Yürüyen"lerini taşıdıkları "Sal Ağaçları"nın (tabut) ondan yapmış, dikenli ardıcından oydukları sazları çalıp ceylanlarla samah tutmuşlardır.

Bazı kaynaklarda, onları yalnızca askerlikte ve vergi zamanla-

rında hatırlayan yönetime karşı gelip, “Acem (İran) ve Kıpti (Çingene) nüfusuna geçtikleri yazılmaktadır. “Dağa çıksam ayısı var, kurdu var, düze insem sıtması var, derdi var” deseler de, kendileri için, düzdeki tehlikenin daha ölümcül olduğuna karar verip, yıllarca dağdaki yırtıcıların dilinden anlamayı yeğlemişlerdir. Hem de ne zorluklarla...

TAHTACI FATMA BELGESELİ

Yaşadıklarının en güzel anlatımını, Süha Arın'ın 1979 yılında yönettiği, Altın Portakal Ödüllü “Tahtacı Fatma” belgeselinde buluruz. Belgesel, “Türkiye ulusal gelirine yılda 6 milyar lira katkıda bulunan bu orman emekçisi” insanların, yıllarca, nasıl sahipsiz bir işçi kitlesi olduklarını tüm gerçekliğiyle betimler.

Belgeselde, “vadifiyat” (götürü) bir sistemle, yani şartname ile çalıştıkları gerekçe gösterilerek, ne ekonomik, ne sosyal hiçbir güvence verilmediği gibi, onları temsil eden bir yetkilinin de bulunmadığını, dolayısıyla devlet bütçesine milyarlarca lira katkıda bulunmalarına ve böyle riskli bir işte yaşamlarını kaybetmelerinin an meselesi olduğu gerçeğine rağmen, kanunlar nazarında orman işçisinin tanımsız olduğunu, adeta yok sayıldığını üzüntüyle dile getirirler.

■ *Ormanın ne demek olduğunu, bir sedir ağacının dibinde dünyaya gelen bir insandan iyi kimse bilemez.*

Ülkenin eğitiminden siyasetine, birçok toplumsal olaya duyarlı bu insanlar, insanın parası kadar insan olduğu bu dünyada, kendilerini “ne ölü, ne sağ” olarak tanımlarlar. “Var mı pulun? Cümlealemler kulun. Yok mu pulun? Cehennemdir yolun.” sözünü acı bir gülümsemeyle mırıldanarak...

Onlar sadece harpte, seçimde veya devlet angaryasında değil, “Devlet Baba”nın, diğer yaradılıştaki aralarında hiçbir fark bulunmayan diğer insanlara “hak gördüğü”; sigorta, sendika, sağlık güvencesi gibi işçi hakları, yani daha iyi yaşam koşulları söz konusu ol-

duğunda da anımsanmak isterler. Bu bakımdan, her anlamda yoksul olduklarını belirterek, Orman İdaresi'nin, bir ilkyardım çantasını bile göndermediğine üzülmür, isyan ederler. 11 yaşındaki bir çocuğun 20-25 kiloluk motorlu testereyi akşama kadar kullandığı zor hayat şartlarında, canlarının ne kadar aciz kaldığını da gizlemezler.

ORMANIN BİR PARÇASI MI, İŞÇİSİ Mİ?

Bugün sıkça yaşadığımız orman yangınlarında, mücadele için mecburiyetten değil, nasıl sevgiyle, canları pahasına ateşe atıldıklarını, kendilerini siper ettiklerini anlatırlar. Ormanın ne demek olduğunu, bir sedir ağacının dibinde dünyaya gelen bir insan kadar iyi kimse bilemez. Orman onun evi, işi, yaşam alanı ve hazinesidir. Bütün kahrını çektikleri, en ağır işlerini yüklenmeleri, tımar edip canları pahasına korumalarına rağmen, bunun karşılığında elleri boş, karınların hamur kalmasına, kuru ekmeğe katık bulamazken işin kaymağını başkalarının yemesine isyan ederler.

Ağaç motoru, ardıç ağacındaki budaktan sekip işaret parmağını kestiğindeki çaresizliklerini, yaraya, benzinden yağa, sigara külünden tuz ve soğana kadar sürdüklerinin içler acısı reçetesiyle gözler önüne sererler.

Hele birinin başına gelenler çok daha acıklıdır: 1960'lı yıllarda topluluğun ozanı da olan, Aşık Mehmet Civaroğlu'nun hamile karısının omasına (kalçasına) fırlayan kütük, doğum sancılarını erken başlatır. Orman İdaresi'nden araba isterler ama nafile. Bu sırada tüccarın lataları taşıyan arabasını kiralayıp, akşama doğru Elmali'ya vardıklarında, kadın ölü bir çocuk dünyaya getirir ve bir süre sonra ölür. Geride, öksüz çocuklarıyla kalıveren aşık, acısını şu ağıda döker:

Balıklarım su içinde boğuldu
Yurdum göçtü birer birer dağıldı,
Harmanlarım kış gününde savrıldı,
Yaba, kürek kırık diyemedim ben
İyi sanman arkadaşlar yabanı,
Yavrulara tutamadım çobanı,

■ Makineleşmeden önce, "Tez" denilen ağaç kesme düzeneğinde, "golasdar" denilen el bıçkılarıyla ve "kapak atma" denilen yöntemle ağaç kesilirdi.

Çocuklarım dedi; “Netdin anamı?”

Onlara da yalan söyleyemedim ben.

Oysa çocuklarının, diğer çocuklar kadar, hatta daha da can olduğundan hiç şüpheleri yoktur ve onları, bu ülkeye, sahipsiz orman işçileri değil, sahip çıkacak canlar olarak yetiştirmek isterler. Hiçbiri olmaz tabi ki.

ORMANDAN AYRILIK VAKTİ

Böylece, 1920'lere gelindiğinde, ülkemizdeki orman varlığının giderek azalması, makineleşmenin onların varlığını boşa çıkarması ve daha da önemlisi, devletin zorlamalarına daha fazla direnemeleri nedeniyle, o bilindik türküyü mırıldanarak birer ikişer ormanları terk ederler:

“Şu bizim yaylalar ne güzel yayla,
Bir dem süremedim, giderim böyle
Ala gözlü pirim, sen himmet eyle
Ben de bu yayladan şaha giderim.”

Onlar toprağa yerleştikten sonra, ormanlar sahipsiz kalır. “Ormanın Türküsü” duyulmaz olur.

TAHTACI YERLEŞİMLERİ

Günümüzde Tahtacılar, her ilde birkaç aile dışında neredeyse tamamen yerleşik hayata geçmişler, yerleşim birimleri şekillenmiştir. Türkiye’de yoğun olarak Adana, Mersin, Antalya, Aydın, Balıkesir, Isparta, Muğla, Denizli, İzmir, Gaziantep, şehirlerinde yaşamaktadırlar.

Gelenekleri ve yaşayışları itibarıyla diğer Alevi guruplara göre daha kapalıdırlar. Bugün, büyük oranda değişime uğramakla birlikte, dışarıdan evlenmez ve dışarıya kız vermezler.

Dilleri, müzikleri, samahları, anlatıları, kültürleri ve geleneklerinde temel değer önce “insan ve doğa sevgisi” olmak üzere, Türkmenlik ve Türkçe’dir. Bu nedenle onlar, “Türkçeyi en iyi koruyan ve yaşatan topluluk” olarak anılırlar. Bazı geleneklerinde, antik dönemin izleri görülür, ancak, binlerce yıldır dağlarda ve egemen

kültür etkisinden uzak yaşadıkları için, dilde ve sözlü kültürde Arapça-Farsça etkisinden uzak kalmışlardır.

Günlük dilinden duasına, samahından nefesine kadar, bütün anlatılarını öz Türkçe yapmışlardır. Dualarına “Gülbenk” ya da “Hayırlı” denir ve günlük dille ifade edildiği için herkes tarafından anlaşılıp onaylanır, yaşanır. Tahtacı ozanlarından Âşık Mehmet Civaroğlu, Türkçe sevdasını şöyle dile getirir:

Sayın hocam bana sual sorarsan,
Arapça anlamam Türkçe sor bana.
İnançlarım için gönlüm kırarsın,
Fesattan usandım, sevgi ver bana.

Neslin Türk soyundan lisanın Arap,
Mekke Medine’de Necef’te durak,
Allah bir Muhammed Ali dersin Hak,
Bunu görmez hala dersin “kör” bana.

Kuran doğru söyler yanlış gitmedim,
Doğa yol gösterdi gezdim yitmedim.
Beş vakit kırk rekât inkâr etmedim,
Bunu göremeyen olmaz yar bana.

Âşık Mehmet serin eser havası,
Toroslar Gökbel’e uzar yaylası.
Âşık da kelamı söyler böylesi,
Sevgi kılavuzum, erkân sır bana.
(Şiir tarafımdan düzenlenmiştir.)

ANADOLU’NUN BARIŞ SEVER TOPLULUĞU

Bu nedenle okumaya, öğrenmeye, bilime ve uygarlığa aşinadılar. Okuma oranının yüksek olması, onların dünyaya bakışları yanında duruşlarını da belirler. Hemen bütün insanların bildiği ve yinelediği ünlü sözdür: “Aleviler Türkiye’nin Batıya bakan yüzü, demokrasinin ve laikliğin sigortasıdır.”

Sadece dilde değil yaşamın her alanında, sevginin bütün hallerini yaşar ve yaşatır Tahtacılar. İnsan ve doğa sevgisini kendilerine

rehber eder, yaşamın bütününe bu pencereden bakarlar. Bu inancı, evrenin bütününden başlayarak, Hz. Ali ve Ehli Bey'ten Atatürk'e, Hacı Bektaş'tan Abdal Musa'ya, doğaya yararlı hizmetlerde bulunmuş, bulunan ve bulunacak olan her canlıda somutlaştırabiliriz. Bütün varlıklara gösterdikleri sevgi ve özen, yaşama bakışlarının da resmidir. İnsan sevgisi ve saygısı, en çok ibadet ettikleri cemlerde hayat bulur. Tahtacılar, diğer Alevilerde olduğu gibi, ibadetlerinde bir kıbleye dönmek yerine, yüz yüze, kendi deyimleriyle “cemal cemale” ibadet ederler. Çünkü onlara göre insan, yaradanın yer-yüzündeki yansımasıdır. Yunus'a sormuşlar;

“Kâbe’yi mi yıkarsın bir gönül mü?” demiş ki, “Kâbe’yi yıkarım. Çünkü Kâbe, Hazeroğlu İbrahim’in inşası bir taş duvar. Gönül ise Hakkın tahtı, Hak gönüle baktı. Her kim ki gönül yıktı, Hakkın tahtını yıktı”

Onbinlerce yıldır, gerek egemen otorite, gerekse karşıt düşüncedeki insanlar tarafından, sayısız haksızlık ve kısımlara uğramalarına rağmen, hiçbir zaman aynı yöntemlerle yanıt vermemeleri, taş atana gül atmaları, onların engin hoşgörü ve umudundan başka hiçbir şeyle açıklanamaz. Bu nedenle, Anadolu'nun dost canlısı, barışsever, güzel bir rengidirler. Yüzyıllardır egemen, yanlı kültüre itibar etmeden, kendi değerleriyle bağımsız yaşamaları, adeta Mustafa Kemal'in “Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir” sözüne kaynaklık eder gibidir. Onlar, asıl savaşın, insanlığa hizmet etmek için yapılması gerektiğine inanırlar.

■ Öznur Tanal'ın babası Hamza Tanal. Ağaç, Tahtacılar için yaşamsal bir varlıktır. Ağaç ve orman kültürü, yaşamda kullandıkları herşeyde; dillerinde, geleneklerinde, inançlarında ve sözlü kültürlerinde büyük bir yer tutar.

YAŞAM BİÇİMLERİ

Dağlarda, 15 ile 20 çadırdan oluşan obalarda yaşarlarmış. Her obanın orman idaresi veya tüccarla bağlantısını kuran, Tahtacılar'ın "keye" dediği bir kahyası varmış. Kestikleri ağaçları işleyip,

■ "Tez" in altbaşında kadınlar durur. Bu hem onların daha az yorulması, hem de olası bir tehlikeden daha az zarar görmeleri içindir.

tüccarlara kereste olarak satarak geçiniyorlarmış. Yazın yaylada, kışın sahilde, göçebe ve yoksul, ama mutlak bir düzen içinde yaşamışlar.

Kışın kestiği ağacı yonup biçer, yaz boyunca kurutup taşınabilecek kadar hafifleyince de tüccara verirlermiş. Ağacın aldığı bu şekle "Lata" denir. Yani, istenen ölçülerde biçilip kabuğu yonulup kurutulmuş, işlenmiş, kullanıma hazır kereste. Ağacın aralarından hava geçecek ve güneş ışığı alacak şekilde kafes şeklinde sıralandığı düzeneğe

"çandı", bu çandaların topluca bulunduğu yere de "iskele" adı verilmektedir.

Keresteler kullanılacağı yere göre; 14x28 - 13x26 - 15x15 ya da 4'lü, 3'lü 2.5'lu gibi ölçülerde kesilir, uzunluk ölçüsü birimi olarak da "arşın" kullanılırmış. İşlenen keresteler katırın taşıyabileceği ağırlıkta ise katırlarla, yoksa coşkun çağlayan suların aktığı çaylarda taşınır, denize ulaştırılırmış. Keresteler katırlarla 2-3 saatlik yola götürülür, bir katır en fazla 40'ardan 80, katır güçlü ise 50'lerden 100, bazen 120 kiloluk iki lata taşıyabilirmiş. Herkes kestiği

keresteyi tüccarın kâtibine teslim eder, sonra katırlarla Antalya'ya gidip tüccarla hesap görürlermiş.

Paralarını ve bu parayla da evin ihtiyaçlarını, evden verilen siparişleri alırlarmış. Her şey sandıkla, bol bol alınır, kalabalık oldukları ve sık sık şehre ya da bir yerleşim yerine ulaşamadığı için stoklanırmış. Sandık ve çuvalarla aldıkları pirinç, helva, şeker, gibi ihtiyaç maddelerini getirdiklerinde, obada, özellikle çocuklar arasında bayram yaşanmış. O zaman kazandıkları paraların adı da mecit, iryal (riyal)miş, ki bu paranın ihtiyaçlardan artanıyla kırıklık veya takım altını alıp yastık altına atanları da olurmuş. Tüccara verilen kerestelerin de Suriye, İran ve Mısır gibi ülkelere gönderildiğini duyarlarmış.

ANLAŞMAZLIKLAR OBA İÇİNDE ÇÖZÜLÜYOR

Obada, emek ve hak esas olmak üzere çalışılır, artan zamanlarda da, cem ve muhabbetlerle vakit geçirilerek sakin bir yaşam sürdürülürmüş. Yerleşik düzene geçip, insan içine karıştıkları 1950'lere kadar, insanoğlunun genlerinde var olan, hırs ve öfke gibi olumsuz duyguların zaman zaman depreşmesi, ya da kız kaçırma gibi aile hayatını etkileyecek, olumsuz durumlarda, kavga ve anlaşmazlık olduğu zamanlarda, bu sorunları, mümkün mertebeye kendi aralarında çözer, sorunu, resmi makamlara ulaştırmazlarmış. Bu yerel mahkeme "Gürüf" denilen küçük cem ayinlerinde görülürmüş.

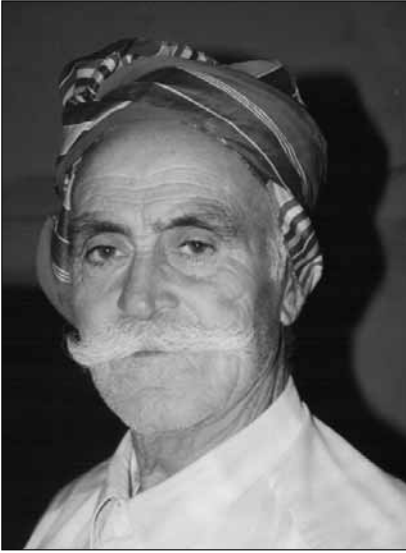
Aleviliğin temel anayasalarından biri olan "Eline, beline, diline sahip ol" ilkesi gibi, "Yıktığın varsa kaldır, döktüğün varsa doldur, ağlattığın varsa güldür" esası uyarınca, kavga eden, kırılan, sorun yaşayan kişi ve aileler, bu cemde bir araya getirilerek, aralarındaki sorun haklının hakkı teslim edilmek suretiyle sessizce çözülür. "Hatır kalır, yol kalmaz" sözünde bayraklaşan bu toplumsal kurallar kesindir. Kimse "Falanca küsmesin, filanca üzülmesin!" diye, bu anlamda gördüğü düzeni bozacak davranışı gizleyemez. Eğer alınan toplumsal kararı taraflardan biri kabul etmezse, bu kez en büyük ceza verilir ve "düşkün" edilerek toplumdan dışlanır. Kimse

toplumdan ayrı yaşayamayacağı için, mecburen kabul edilmiş. Dağ başında yaşayan bir Tahtacı ailenin, kibrit isteyecek bir kapısının olmadığını düşünsenize! Bu düzen öyle muazzam işlermiş ki, can kaybına neden olan büyük olaylar dışında, her küçük kırık yen içinde kalırmış. Bu nedenle, çatışmalar, neredeyse idam gerektiren olaylar dışında resmi kurumlara yansıtılmamış.

Toplumsal yardımlaşma da son derece düzgünmüş. Mesela, yoksul bir göçebenin işi bitmediğinde, el üşüştürülüp, imece usulü tamamlanmış. Ya da, birisinin tek katırı öldüğünde, obada hemen para toplanır, katırın sahibine karşılıksız verilir ve yarası sarılırmış.

Dağda, orman arazisi içinde, çalışacakları alana yakın bir yerde, yurt tutup çadırlarını kurarlarmış. Bu yerleşim ile hem ortak

yaşam, toplumsal ilişkiler ve yardımlaşma, hem de can ve mal güvenliğini sağlanırmış. Obalar, kendi içlerinde aşiret reislerinin adıyla (Dana Ahmet Obası), dışarıda ise iş yaptıkları tüccarın adıyla anılmış (Arap Mursi Obası, Gebizli Ali Bey Obası).

Tahtacı kültürünün dünya literatürüne geçmesinde büyük emekleri olan, Ruhi Su, Hacı Taşan, Muhlis Akarsu, Ali Ekber Çiçek, Aşık Hasan Devrani gibi birçok ozana, sayısız araştırmacıya kaynaklık etmiş, Alevi dedelerinin, yerel cemleri yönetmek üzere yetki verdiği bir "Mürebbi" olan Hamza Tanal, başında poşusu ile "Gürüf" denen yerel cemde.

TAHTACI OYMAKLARI

Tahtacılar, Eseli, Enseli, Göğceli, Danabaş, Aydınli, Cicali, Mazıcı, Çaylak, Nacarlı (Necar: Ağaç Yontan), Elemetli, Üsküdarlı, Evcı, Cingöz (Sivri Külahlı) gibi oymaklara ayrılırlar. Bu isimler, ya gelen yer, ya yerleşilen coğrafya, ya yapılan işten (mesela, keçeden, keklik kafesi şeklinde yapılan, eve benzeyen ve toprak

ev de denilen evleri yapanlara “Evcı” denir) ya da kullandıkları eşya ve simgelerden dolayı verilmiştir.

Kent, kasaba ve köylerdeki Aleviler’in, ibadetlerini yıllarca gizli yapmak zorunda kalmaları, bu yüzden haksız suçlamalara maruz kalmaları gerçeğinden hareketle, Tahtacılar’ın, uzun süre ıssız dağlarda yaşamalarının, dillerini ve sözlü kültürlerini koruma ve aktarmada olduğu kadar, inançlarını özgürce yaşamalarında da büyük fayda sağladığı ortadadır. İnançları, genellikle Perşembe geceleri yapılan “Ayin-i Cem”lerde yerine getirilen 12 hizmet esasına dayanır. Yanyatır Ocağı’na bağlı dedeler veya onların görevlendirdiği yerel dini lider mürebbiler önderliğinde, kurbanlar kesilir ve bu on iki hizmet yerine getirilir.

■ *Cem, kişinin önce kendinden sorulduğu, yargılanmadan özünü dara çekebildiği bir mahkeme, “İnsanı Kâmil”e ulaşma yolunda atılacak adımların ipuçlarının verildiği bir okuldur.*

Bu cemlere girmek için en temel şart her bakımdan temiz olmaktır. Cem, kişinin önce kendinden sorulduğu, yargılanmadan özünü dara çekebileceği bir mahkeme, “İnsanı Kâmil”e ulaşma yolunda atılacak adımların ipuçlarının verildiği bir okuldur. Bu mahkeme, insana kendini sınama ve okul da en ideal benliğe ulaşma fırsatı verir. Kişi, cemde edindiği öğretiler ışığında, edep, erkân ve yol kurallarına göre yaşayıp “insan” olmakla, aykırı olup dışlanmak arasında bir tercih yapar. Bu da, öncelikle tek tek insanların, sonrasında da toplumların duruşunu belirler. Onlardan istenen, aslında insanlığın evrensel idealinden başka bir şey değildir:

“Din dinleme,
Gov govlama,
Gaybet eyleme,
Elinle koymadığını elleme,
Gözünle görmediğini söyleme,
Gözünle gördüğünü eteğinle ört,

Kendine hoş gelmeyen şeyleri başkalarına reva görme,
Eline, beline, diline sahip ol” diye telkinde bulunulur.

Yola girmenin baş şartı “İkrar” törenidir. Bu, kişinin kendi rızası ile bütün dünyevi tamahlardan vazgeçip deyim yerindeyse ölmeden ölmesi, Batını tarafıyla da ikinci doğumdur. Buna karar veren kişi bir kurban keserek, dede ve cem erenlerinin huzurunda bir daha günah işlemeyeceğini, eline, beline, diline sahip olacağını kabul ve beyan edip, ikrar, yani söz verir. Gaygusuz Abdal’ı

“İkrarıdır koç yiğidin yuları,
Muhannedi çeksen gelmez ileri,
Akpınar’ın Yeşilgöl’ün suları,

Çağlar gelir pirim Abdal Musa’ya.” diye tarif ettiği bu yolun dönüştürücü yönü yoktur. Dedenin ikrar alırken; “Gelme gelme, dönme dönme. Gelenin malı, dönenin canı” diye uyarması bundandır.

YOL KARDEŞLİĞİ

Tahtacı inancında en önemli unsurlardan biri de “müsaheplik” kurumudur. Öyle ki, “yol kardeşliği” anlamına gelen bu kardeşlik, bel kardeşliğinden bile üstün tutulmuştur. Çünkü insanın, tabiatıyla kendi kardeşini seçme şansı yokken, burada vardır. Bu kurumda, birbirini tanıyan ve anlaşılan ikrarlı iki aile, toplumun ve dedenin de onayı ile, yine dedenin olduğu cemde kurban keserek müsahep olurlar. Bu kardeşliğin koşulları oldukça ağırdır. Yol kardeşi olan iki ailenin çocukları da kardeş sayılır ve evlenemezler. İki ailenin de evine her ne alırsa diğer eve de alması, para alıp verirken saymaması, birinin lideri ölürse diğerinin kalanlara bakması gibi maddi unsurlar yanı sıra, birbirlerinin günahlarından da sorumlu olmaları inancı vardır. Bu yolla hem muazzam bir toplumsal dayanışma, hem de toplumsal kontrol sağlanır.

Sahip çıkmak anlamına da gelen “müsaheplik” kurumunu, alışmak, aşına olmak anlamına gelen “aşinalık”, yolundan gitmek anlamında “peşinelik” ve bu sonradan olma akrabalıklar yoluyla, çakıl taneleri gibi çoğalmak amacı taşıyan “çiğildaş” veya “çingildaşlık” kurumları izler. Bu dört aşamalı oluşum, Alevilikteki şeriat,

tarikât, marifet ve hakikat gibi dört kapıda yoldaş olmakla eşleştirilmişlerdir. Cem töreni, dedenin okuduğu şu dua ile sona erer:

“Oturan duran, govşuz gaybetsiz evine varan, uzakan, yakınan, zahiren, batınan sağ yatan selamet kalka”

İbadet için, göçebe zamanlarında ulu ağaçları, genellikle “şah” diye adlandırılan ardıçları, yerleşik hayata geçtikten sonra da Abdal Musa, Hacı Bektaş Veli gibi Alevi Bektaş uluların makamlarını seçerler.

Tahtacı toplumunda cemlerde veya günlük yaşamda, “kararında” dem veya dolu denilen içki almak bir yaşam tarzıdır. Bu geleneğin kaynağı, Hz. Muhammed’in de katıldığı kırklar meclisinde ezilen bir üzüm tanesinden, hepsinin mest olduğu inancına dayanır.

Tahtacı kültüründe kadınlar çok değerlidir. Kadınlarına dışı değil kişi olarak bakan Tahtacılar, günlük yaşamdan ibadete, düğünden cenazeye, yaşamın her alanını kadınlarıyla yan yana yaşarlar. Tahtacı kadınları, genellikle modern görünümlü, ak benizli, topak burunlu, renkli gözlü, güzel kadınlardır. Bu hallerinden etkilenen Ömer Bedreddin Uşaklı bakın bunu dizelere nasıl dökmüş:

Tahtacı Güzelleri

Güneşi baltalarının ucunda taşıyarak

Buradan daha çok uzak bir ormana gidiyor

Tahtacı güzelleri.

Kırmızı, al, yeşil, mor fistanları rüzgârın elinde bir bayrak;

■ Tahtacı samahları “ağırlama” ile başlar, “yeldirme” denen hızlanma bölümüyle sürer ve yine “ağırlama” ile sona erer. Samahtaki dönme figürleri evrenin döngüsünü, kol hareketleri de turların kanat çırpışını simgeler.

Gür siyah saçlar, gümüş paralarla karışık omuzlara dökülmüş,
Çam kokusuyla dolu, taşkın göğüsler açık,
Türkülerle gidiyor, Tahtacı güzelleri.

Al, kırmızı, yeşil, mor fistanları rüzgârın elinde birer bayrak,
Semiz katırlarıyla yapraklara basarak,
Ormanlardan ormana,
Türkülerle gidiyor, Tahtacı güzelleri.
Yemyeşil ormanların baştacısı güzelleri.

Geleneksel bayramlarının başında, 21 Mart'ta kutlanan Sultan Navruz gelir. Yeni yılın başladığı ve doğanın uyandığı bu gün, aynı zamanda Hz. Ali'nin doğduğu ve Hz. Fatma ile evlendiği gün olarak kutsanır ve kurban kesilir.

Tahtacıların, en çok bilinen özelliklerinden biri de misafirperverlikleridir. Örneğin bizim köyde, biri babam ve annem tarafından yirmi beş senedir gözetilen iki köy odası vardı. Köye gelen çerçiciler, abdallar, yolcular ve onların hayvanları doyurulup, barındırılır, bu odalardan birinde eksiksiz konuk edilirdi.

Tahtacı kültürünün olmazsa olmaz öğelerinin başında samah denen dans ve müzik gelir. Muhabbet ve cemlerde samahın değişik türleri uygulanır. Müzik ise düğünlerde oyun havası, muhabbetlerde Karacoğlan güzellemesi ve samah havası, cemlerde Şah Hatayi'den Pir Sultan'a, Kul Himmet'ten Nesimi'ye deyiş, nefes ve duvaz imam, cenazede ağıt olarak yaşamın her alanında yanışlaşır.

ÖLÜM BİR SON DEĞİL

Yaşamın mutlak gerçeği ölümü çok büyük bir olgunlukla karşılarlar. Çünkü ruhun bir bedenden diğerine geçmesi demek olan, "tenasüh" ve Tanrı'dan gelerek tekrar Tanrı'ya dönmesi anlamına gelen "devriye" inancı vardır. Ölüm bir son değil, aslına yaradana dönülen yeni ve sonsuz bir yaşamın başlangıcıdır. Alevilikteki bu inanç ve uygulamalar, insanla Tanrı'nın birlik içinde; Tanrı'nın evreni ve insanı yoktan var etmesi değil, kendisini görünür hale getirmesi demek olan "vahdeti vücut" inancı ile de uyum içindedir.

Bu nedenle, ölüm yerine “Hakka yürüme” sözü kullanılır. Bu yeni yolculuğa, ondan mahrum kalmanın acısını gizleyemeden, ağıtlar yakarak, saz ve cura ile eşlik ederler. Curanın tın tınları, ağıt gaydaları eşliğinde yakılan yakımlar sabahlara kadar sürer.

Özellikle kadınlar bunu daha içli yaparlar. Bu nedenle ağıtçı kadınlar, küs bile olsalar ölümlere çağırılırlar. Bu ağıtçı kadın geleneğinin, Altaylarda ve Kızılderililerde de olduğu ve hala yaşadığı bilinmektedir. Antik dönemde de, bazı vazo resimlerinin üzerinde ve lahitlerde ağıtçı kadınlar betimlenmektedir.

Tahtacıların ölümü algılayışlarındaki bir diğer özgün unsur Hakk’a yürüyen canın, bu yeni yaşama tam tekmil hazır, giyinik olarak gönderilmesidir. Bu gelenek de antik dönemde görülmektedir. Antik dönemle benzeşen bir diğer öge, mezar kazarken kemik çıkarsa, mezara konulan metal bir parayla mezar yerinin eski sahibinden satın alınmasıdır. Bu para geleneği, ölenin dilinin altına, Ölüler Ülkesi Hades’e giderken, geçeceği Akheron Nehri’ndeki kayıkçı Kharon’a verilmek üzere konulan paraya benzer.

Tahtacılık geleneğinin bunca yıldır yaşaması ve günümüze ulaşabilmiş olmasındaki asıl sır, dini öğretinin ve törenin, sözlü kültürde yaşatılarak nesilden nesile aktarılmasıdır. Dini öğretilerin gelecek kuşaklara aktarılmasında dede öğretileri yanında, Alevi şii-ri “Nefes” ve “Deyiş”ler büyük önem taşımaktadır.

■ Hamza Tanal'ın Akçaeiş Köyü'ndeki cenaze töreni. Hamza Tanal, Alevi dedesinin okuduğu bir mesireye dualarla sır edilir. “Bedeni sırlamak”, Alevilikte, defnetmek yerine kullanılan bir sözcüktür. Bu inanışa göre ölüm bir son değil, gerçek yaşamın başlangıcıdır.

Son sözü söylemeden önce bunlardan birini, Tahtacı felsefesini en iyi özetlediğini düşündüğüm şu deyişi sizlerle paylaşmak isterim;

Bütün evren semah döner,
Aşkından güneşler yanar,
Aslına ermektir hüner,
Beş vakitle avunmayız.

Canan bizim canımızdır,
Teni kendi tenimizdir,
Sevgi bizim dinimizdir,
Başka dine inanmayız.

Hüdai'yim Hüdamız var,
Dost elinden bademiz var,
Muhabbetten gıdamız var,
Ölüm ölür, biz ölmeyiz.

Onların çalışkanlık, doğruluk, kadına verilen değer, hayatı hakkını vererek yaşama, inancının arkasında durma, ölümü büyük bir olgunlukla karşılama ve en önemlisi, sahip oldukları sevgi kültürü gibi evrensel değerlerin sonsuza dek yaşaması ve tüm insanlığı sarması dileğiyle saygılar sunarım.

■ TARTIŞMA-İZLEYİCİ KATKILARI

BİR DİNLEYİCİ: Karacaoğlan'ın Tahtacı olduğu ve Alevi olduğu doğru mudur?

ÖZNUR TANAL: Tahtacılarla bir bağlantısı olabilir ama, Karacaoğlan'ın yaşadığı dönem bile kesin olarak bilinmiyor. Sadece, bazı şiirlerinden yola çıkılarak bazı varsayımlarda bulunuyoruz. Bana sorarsanız, önemli olan Karacaoğlan'ın yaşamış olmasıdır. Ancak, Karacaoğlan'ın, Tahtacılar'ın müziğinde çok önemli bir yeri vardır. Güzellemelerinde, sadece semahlar döner.

Kesinlik kazanmamakla birlikte, Karacaoğlan'ın Aydınlı adı verilen Tahtacı kümesinden olduğuna dair, Maraş tahrir kayıtlarında bilgi olduğu söyleniyor. Maraş'tan batıya doğru giden bir Aydınlı Obası'ndan olduğu sanılmaktadır. Fakat, bu bilgi başka araştırmacılar tarafından henüz doğrulanmadığı için, sadece bu kadarını söylemekle yetinebiliriz.

YUSUF CENGİZ: Ben orman mühendisiyim ve Kaşlıyım, babanızı Elmalı'dan tanıyordum. O bölgede, karlar eridiği zaman getirilen keresteler Kıbrıs Deresi dediğiniz yerden aşağıya Demre Çayı ile yollanırdı. Kesilen sedirler aşağıya, Tahtalı denilen mevkiye kaydırılırdı. Tahtacılar'ın orman sevgisine yakından tanık olmuştum.

ÖZNUR TANAL: Tahtacılar'ın gözünde ormancılık çok kıymetli bir iştir. Şöyle bir öykü vardır, yüksek öğrenime giden gençlerinden biri tatil için köye dönünce, köyün kocakarılarından biri “Ne ediyon gurban olduğum?” diye sormuş. Oğlan, “Üniversiteyi ka-

zandım okuyom nene” demiş. Kocakarı yine sormuş “Ne olcan?”. Oğlan, “Doktor” demiş. Nene bunu duyunca üzölmüş, “Ah oğlum, acık daha okuyup bir ormancı olsaydın ya!” demiş.

ALİ AKSÜT: Yörük sözcüğü “yürümek” filinden gelen bir sözcüktür. Her tahtacı, konargöçer yaşam sürdürdüğü sürece yörüktür. Ama her yörük Tahtacı değildir.

Çukurova yöresinde, yörüklerin binek adına Aydınli denilmektedir. Aydınli olup, Alevi inancını kabul etmiş ve tahtacılık yapan gruplar vardır.

Bugünkü Afganistan’ın kuzeyinden gelen kümeler, nasıl, Anadolu’da farklı oymaklarla karışmışlarsa, Kazakistan ve İtil boyları da iç içe geçmiştir. Yani Tahtacılar, tek bir oymağın, tek bir obanın uyruğu değildir. Mesela, mezarlarında kazayağı şeklinde bir işaret vardır. Kazayağı işareti Tahtacılar’ın tümünün işareti değildir. Bu işaret, İtil Ural bölgesinden gelen, büyük bir kısmı Salur Kazan Beyi etrafında toplanan, sonradan Kazaklarla, Kıpçaklarla karışan ve Kırım Türkmenleri üzerinden, bir kısmı da Fırat-Halep Şeyhi’nden Anadolu’ya gelen Türkmen kümelerinin işaretidir.

Turna da önemli bir semboldür. Tahtacılar, yaratılmış bütün peygamberleri Hak saydıklarından, Turna sembolü önemsenir; İdris Peygamber’in sembol kuşu, Kırgızların, Kazakların yücelttikleri kuş, Japonların en büyük değer kabul ettiği tuz kuşu turnadır. Bir diğer motif ise “sarı kız”dır. Sarı Kız bir su perisidir. İdil bölgesinden olan Sarı Kız, Anadolu’da da kullanır ve bu değerın üstüne Fatma Ana eklenir. Tahtacılar arasında, Sarı Kız, Fatma Ana ve turna motiflerinin yanı sıra bir de kaz motifi vardır. Kaz, Kazakistan’ın -zaten adı üstünde- sembol kuşlarından ve bozkır yaşamının olmazsa olmazlarındanır.

SADETTİN ERTEN: Çocukluğumuzda, özellikle Antalya Manavgat bölgesindeki Tahtacılar’ın, İran pasaportu taşıdıklarını duydık, bu doğru mudur?

ÖZNUR TANAL: Evet öyleymiş, bunu kendi ailemden biliyorum. Dedemin de İran pasaportu varmış. Atatürk, cumhuriyet ilan edildikten sonra Tahtacıları uyarmış, “Ya Türkiye Cumhuriyeti nüfusuna geçin, ya da sizi, pasaportunu taşıdığımız ülkeye gönderirim” demiş. Benim dedem gibi birkaç ihtiyar biraz ağırdan almışlar. Sonra da, çocuklarıyla birlikte askere gitmek zorunda kalmışlar.

SADETTİN ERTEN: Yaklaşık 80-100 sene önce, Antalya bölgesinin Tahtacıları, İzmir Bornova köylerindeki 150-200 kişilik bir aşirete bağlıymışlar. Oradaki 12 kişilik heyet, Antalya bölgesindeki evlenme merasimlerine, mahkemelerine karışmış. Gerektiğinde Antalya’ya gelirlermiş. Tahtacılıkta evlenme çoğunlukla kız kaçırma ile olurmuş. Kızla oğlan flört eder ve evlenmeye karar verirlerse kaçarak bir mağaraya saklanırlarmış. Bunun sonucunda, aileler bir araya gelir ve pazarlığa otururlarmış. Anlaşma olduğunda kızla oğlan dağdan inermiş. Sona da, dede nikâhlarını kıyarmış. Ayrıca dışarıya kız vermez, dışarıdan kız almazlarmış. Bunlar doğru mudur?

ÖZNUR TANAL: Söylediklerinizin büyük bir kısmı artık uygulanmıyorsa da, bir zamanlar böyleymiş gerçekten. Kız alıp vermeme gelince, pek çok Tahtacı artık asimile oldu. Oysa uzun zaman, asimile olmamak için dışarıdan biriyle evlenmemeye özen göstermişlerdir. Bir de şöyle bir neden vardır: Tahtacı kızları, Sünni toplumlara gittiklerinde namaz kılmak, baş örtmek gibi bazı baskılara maruz kalmaktadırlar. Bu da pek alışık olmadıkları bir durumdur. Sünni kızları da, Tahtacılar’a gelin geldiklerinde, çok özgür bir ortamla karşılaştıklarından, genellikle, her iki tarafın da bu işe rızası olmaz.

BİR DİNLEYİCİ: Elimde, Mesudi’nin yazdığı bir kitap var. Bu kitapta, Türkler’in yaşadıkları yerler ve nasıl yayıldıkları anlatılıyor. Anadolu’ya gelen iki boydan söz ediliyor; biri günümüzdeki Tahtacılar, bir de Aslan Baba’nın gönderdiği Alperenler. Tahtacıların Anadolu’da ilk geldikleri yer Siirt. Sonra Mardin’e, sonra Mersin’e

ve Tarsus'a geçmişler. Tarsus bölgesine gelenler, İzmir, Aydın, Burdur, Isparta ve Antalya yörelerine geçmiş. Bunların bir kolu ise Suriye'ye gitmiş. Hatay ve Beyrut'ta Alevi Tahtacı grupların olduğu söyleniyor. Bu gruplar, günümüzde Arap Alevisi olarak adlandırılmaktaymış.

Tarsus'tan Narlıdere'ye göçen büyük bir ocaktan da söz ediliyor. Çok önemli pirleri, dedeleri, babaları olan bir ocak bu. Bazı ocakların Makedonya'da kurulmasında ve Avrupa'da Bektaşiliğin yayılmasında önemli etkileri olmuştur.

Bektaşilik ve Tahtacılık çok farklı ögelerdir. Bektaşilik daha çok şehirlerde şekillenmiş. Şöyle bir söz var; "Alevilik belden gelir, Bektaşilik koldan gelir."

Bir de Abdal Musa döneminde yazılan kitaplarda, dönemin Tahtacılar'ından ve nasıl yaşadıklarından söz edilir. Abdal Musa ve tekkesinde yetişen pirlerin, dedelerin etkisinde kalınmıştır.

BİR DİNLEYİCİ: Gençliğimde dedem anlatır, "Oğlum, Tahtacılar güvenilir insanlardır. Mesela kız kaçırınlar, eğer kaçırdıkları kız 18 yaşından küçükse, jandarmaya yakalanmamak için Tahtacılar'a emanet ederler. Kız yaşını doldurduktan sonra da gider alırlar. Bu süre içerisinde, kızın namusu ve güvenliği o kişilerin emininde olur. Ayrıca, bir kişinin nakit para saklaması söz konusu olursa, yine bu insanlara emanet edilir." derdi.